

- **Jaroslav Lacina, Martin Zlámal**
- **SANACE TUNELŮ – TECHNOLOGIE A MATERIÁLY, SPÁROVACÍ HMOTY PRO OSTĚNÍ**

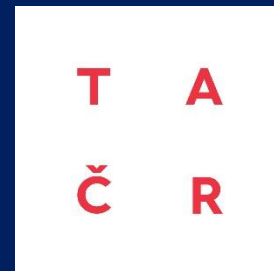
TA03030851

Sanace tunelů - technologie, materiály a metodické postupy

- **Zesilování**
- **Optimalizace**

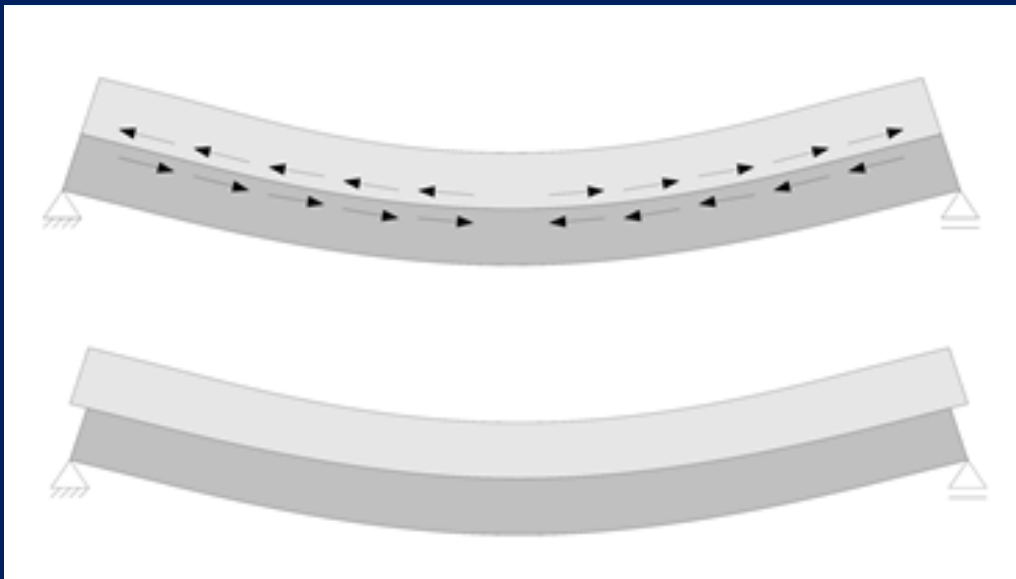
Petr ŠTĚPÁNEK, Ivailo TERZIJSKI, **Martin ZLÁMAL**, Jaroslav KADLEC, Ivana LANÍKOVÁ
Ústav betonových a zděných konstrukcí, Fakulta stavební Brno

Vlastimil Horák, Jaroslav Lacina
Amberg Engineering

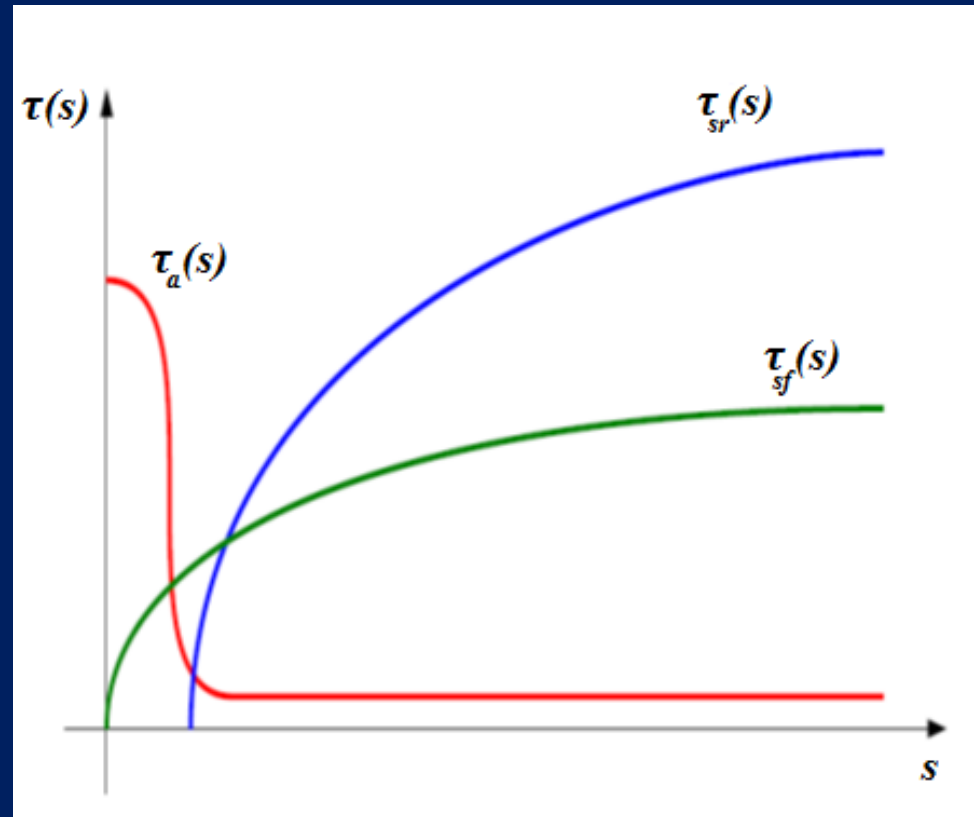
- Zvýšení životnosti – návrh sanační směsi,
- **Zvýšení únosnosti – zesílení ostění – dodatečná vrstva betonu,**
- Optimalizace zesílení.

- Chování betonu na styku dvou vrstev betonů – slabé místo
- Chování kompozitní (FRP) a betonářské výztuže

- Je důležité porozumět chování rozhraní mezi vrstvami betonu

- Mechanické propojení (Mechanical interlocking)
- Soudržnost $\tau_a(s)$
- Tření $\tau_{sf}(s)$
- Hmoždinkový efekt $\tau_{sr}(s)$

$$\tau(s) = \tau_a(s) + \tau_{sf}(s) + \tau_{sr}(s)$$

	Proměnné	MC2010	MC1990	EC 2	ACI 318-11	BS 8110	CAN A23.3-04	JSCE
Bez výztuže	c_a	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗
	f_{ct}	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
	f_c	✓	✗	✗	✗	✓	✗	✓
	$f_{ct,2}$	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
	μ	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✗
	σ_n	✓	✗	✓	✗	✗	✗	✓
	Drsnost povrchu	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✗
	$\tau_{R,min}$ [MPa]	-	-	-	0.55	0.4~0.8	0.7	-
	τ_R [MPa]	0.44	0.44	0.44	0.55	0.65	0	0
	S výztuží	c_a	✓	✓	✓	✓	✗	✓
f_{ct}		✗	✓	✓	✗	✗	✗	✗
f_c		✗	✗	✗	✗	✓	✗	✓
$f_{ct,2}$		✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
μ		✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
σ_n		✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓
Drsnost povrchu		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
ρ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ρ_{min} [%]		0.05	0.10	0.10	0.10	0.15	0.10	-
f_y		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
θ		✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓
κ		✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗
$\tau_{R,max}$ [MPa]		6.47	6.17	6.30	5.50	2.50	6.30	-

- τ_R odolnost povrchu ve smyku;
- f_{ct} pevnost betonu v tahu;
- f_c pevnost betonu v tlaku;
- $f_{ct,2}$ pevnost v tahu dodatečného betonu;
- c_a soudržnost;
- μ součinitel tření;
- σ_n normálové napětí;
- ρ stupeň vyztužení smykovou výztuží;
- f_y mez kluzu výztuže,
- θ úhel mezi rovinou smyku a výztuží;
- κ součinitel interakce výztuže a betonu.

Výzkum Sand patch test

Hloubka textury ≤ 1.5 mm \rightarrow hladký povrch

- Smyková únosnost (model code 2010)
- $\tau_u = c_a f_{ctd} + \mu \sigma_n$
- Pokud je smyková únosnost vzorků různá,
- Normálové napětí $\sigma_n = 0$,
- A soudržnost $c_a = \text{konstantní/podobná}$

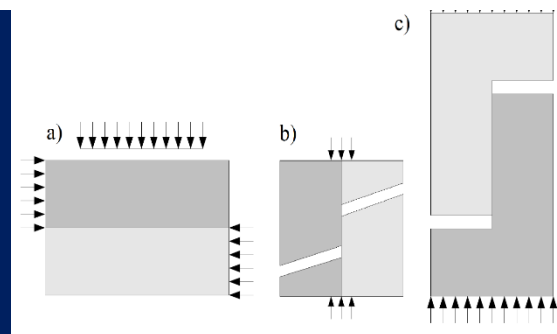
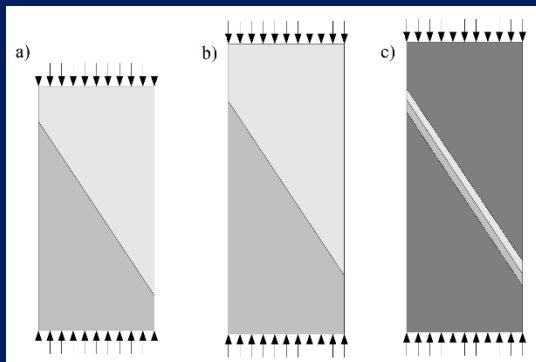
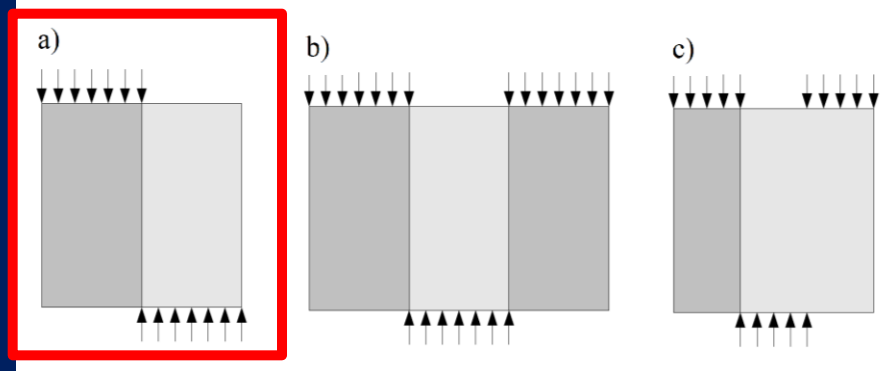
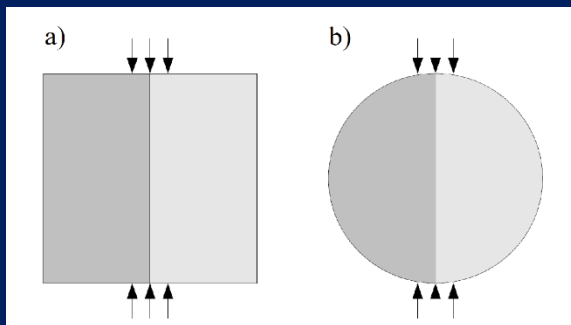
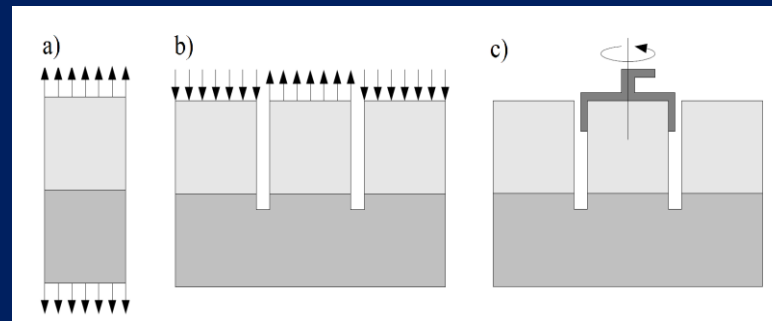
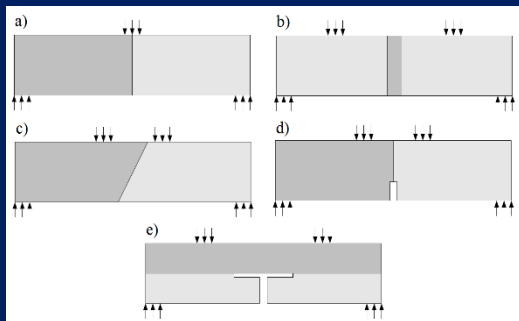

smyková únosnost musí záviset na $f_{ct,2}$

T A

Č R

Zkoušky smykové únosnosti

Výzkum Přímý test smykové únosnosti

Série A: 800x800x300 mm; 4 ϕ 8 (ocel) or 4 ϕ 10 (GFRP);

- 1) špatná/špatná kvalita betonu
- 2) špatná/dobrá kvalita betonu
- 3) dobrá/dobrá kvalita betonu

	Kvalita	Pevnost v tlaku	Pevnost v tahu
1.	Špatná / Špatná	51,5 / 42,5	3,3 / 2,9
2.	Špatná / Dobrá	19,5 / 63,9	1,7 / 3,8
3.	Dobrá / Dobrá	51,3 / 53,1	3,3 / 3,4

9. 11. 2016

Tunelářské odpoledne

Výzkum Přímý test smykové únosnosti

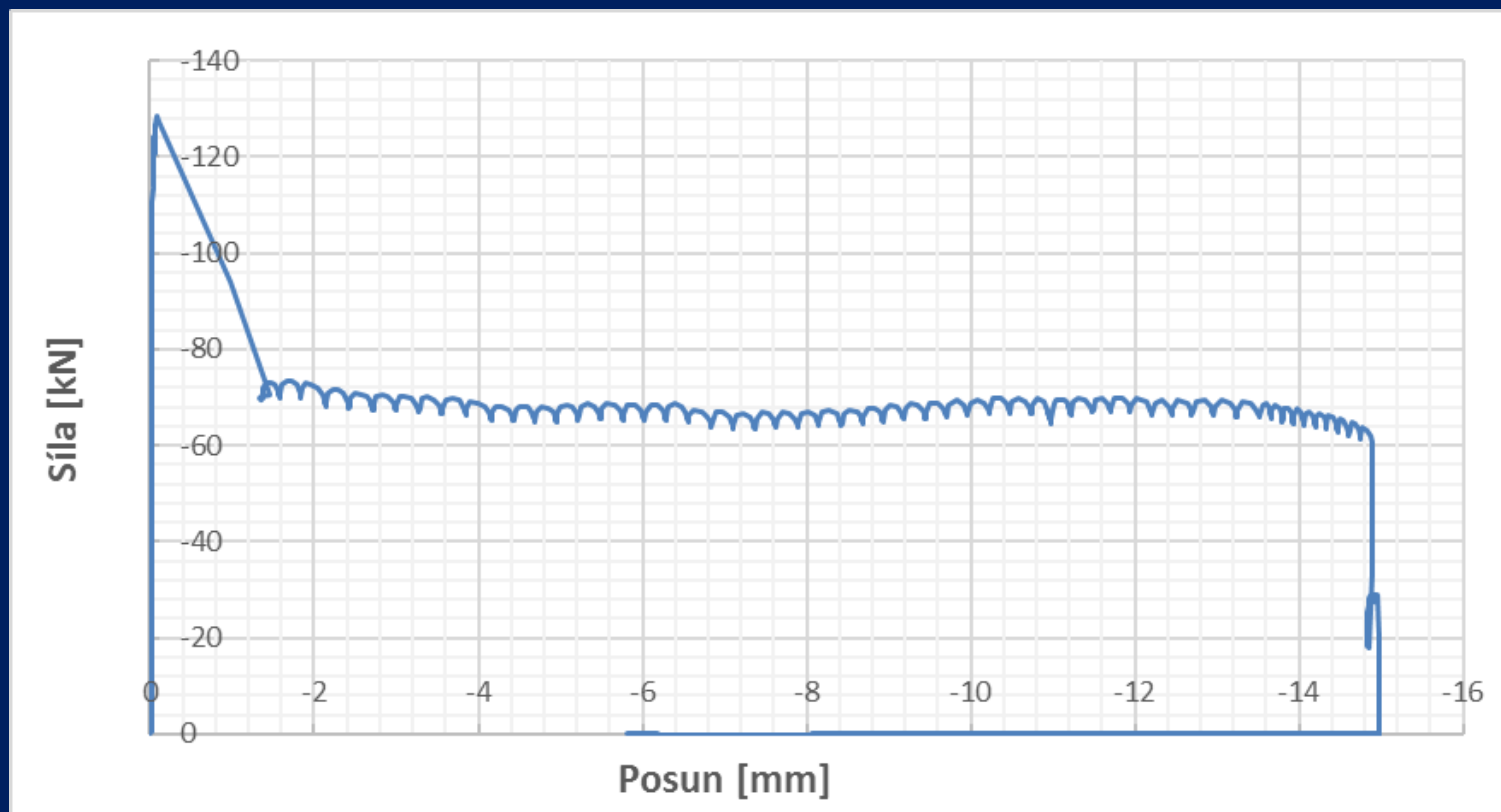
Série B: 400x400x300 mm; 2,4,8,16 ϕ 8 (ocel) or 2,4,8,16 ϕ 10 (GFRP);
- pouze špatná/dobrá kvalita betonu

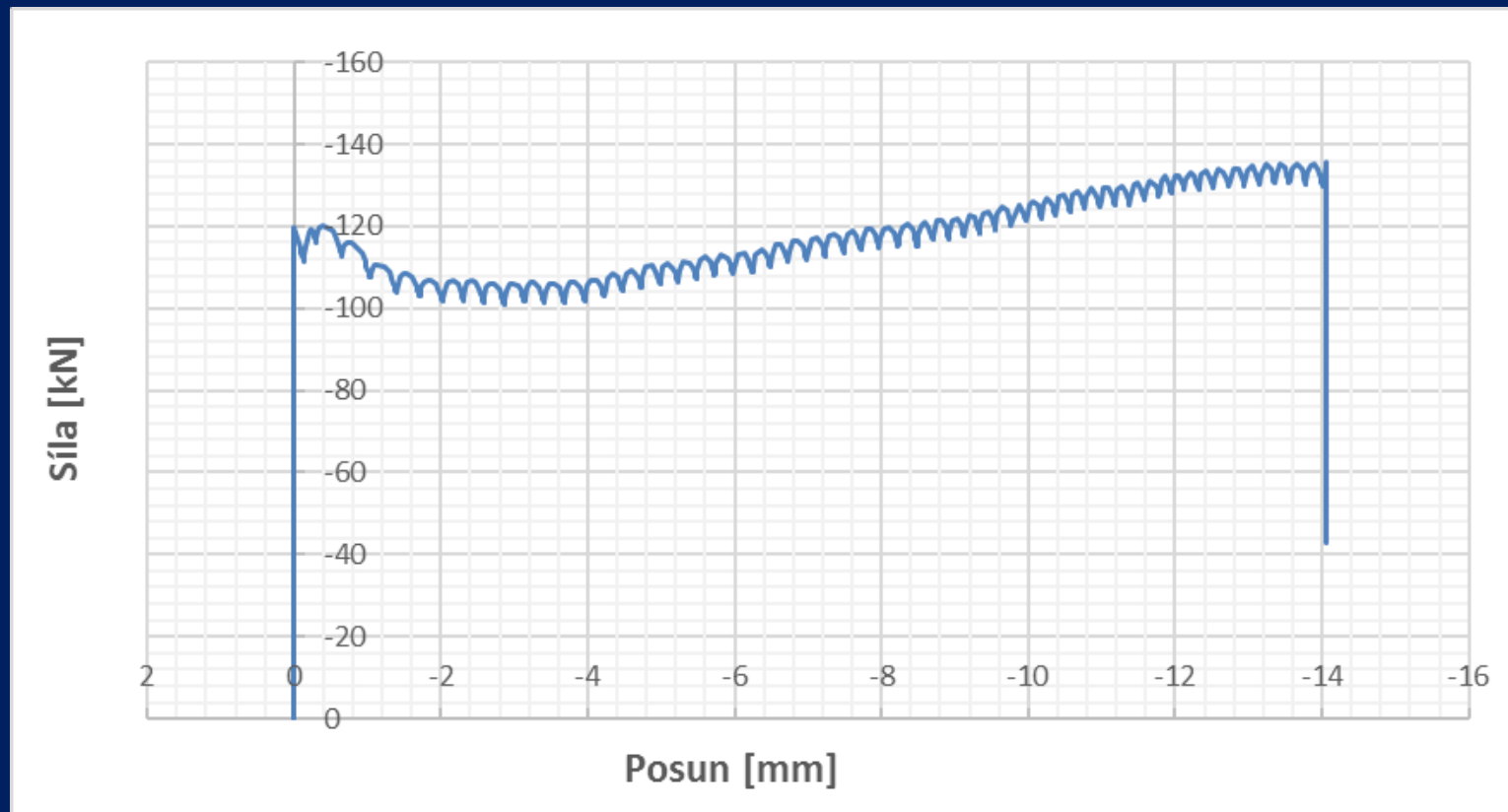
Výzkum

Přímý test smykové únosnosti

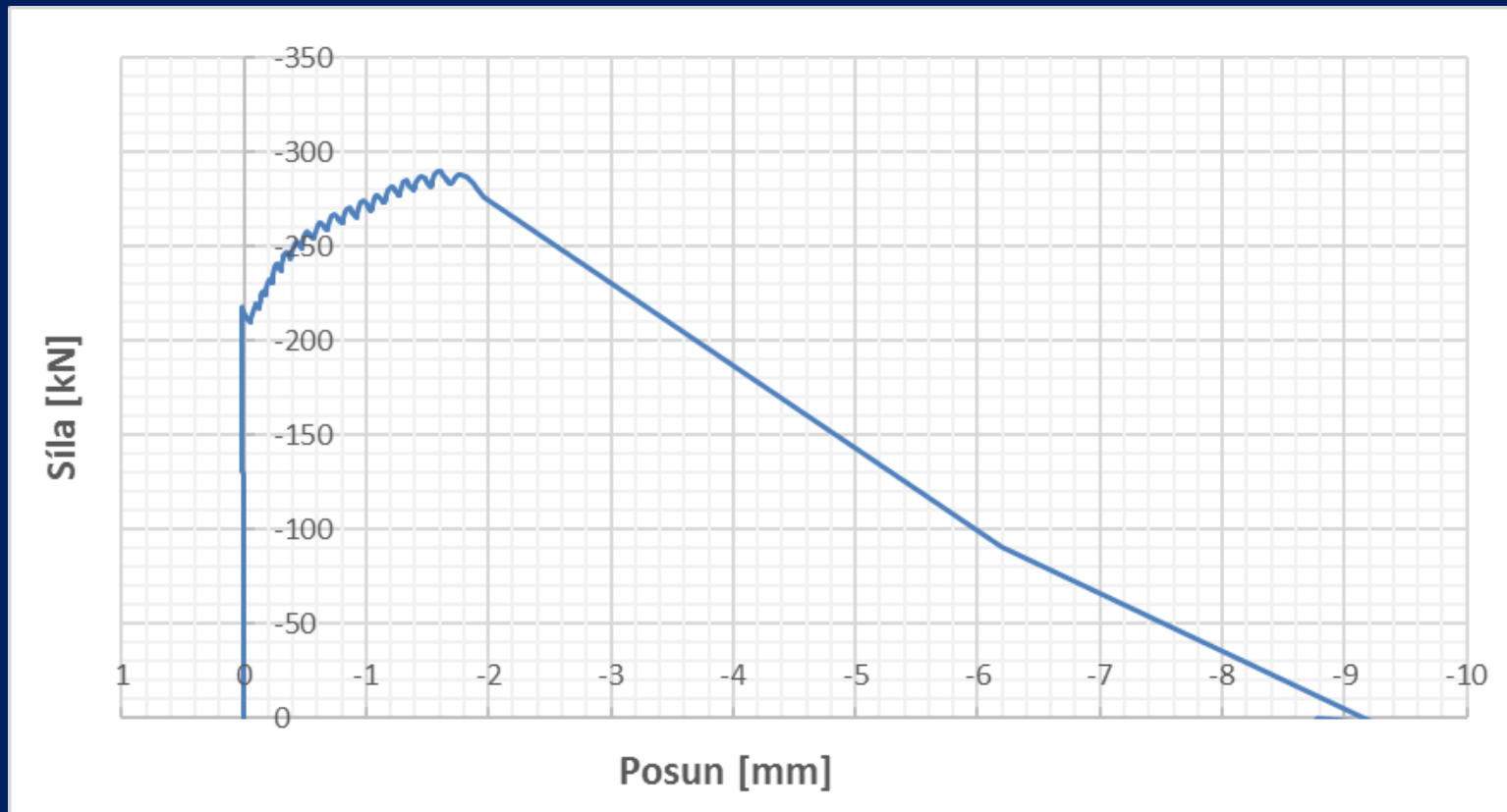
- Rozhraní beton-beton – Typické chování s malým stupněm vyztužení
- Série A: 4 trny a Série B: 2 trny (stupeň vyztužení $\rho < 0,1 \text{ ‰}$)

- Rozhraní beton-beton – Typické chování s malým stupněm vyztužení
- Série B: 4 trny (stupeň vyztužení $\rho = 0,2 \text{ ‰}$)

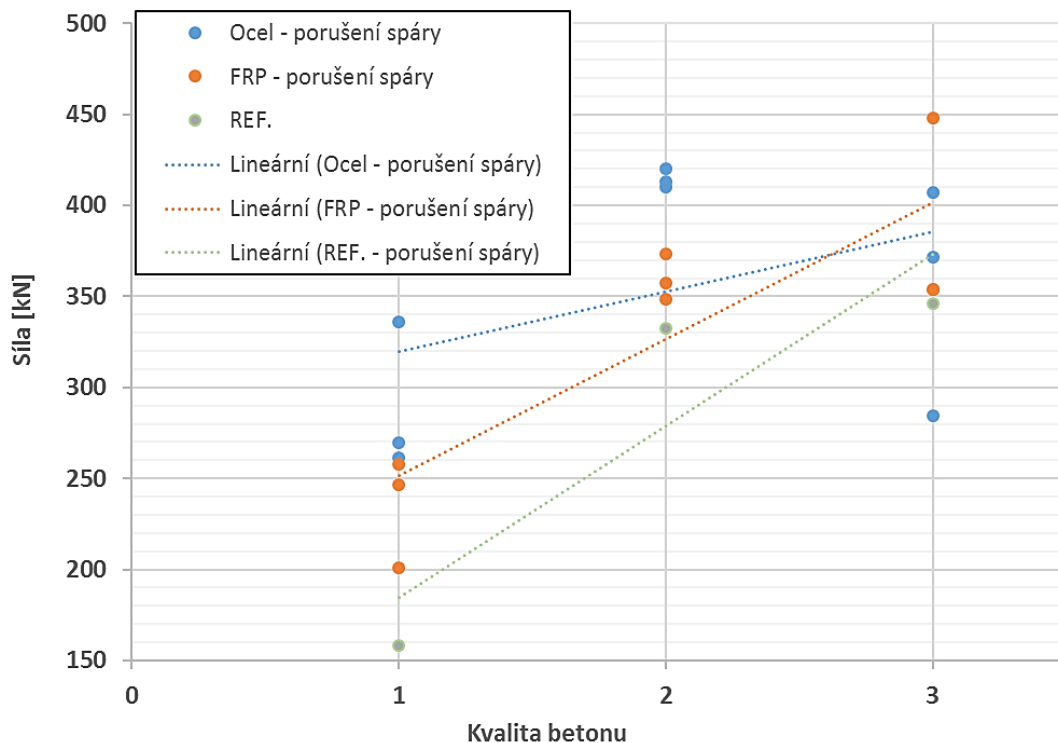

- Rozhraní beton-beton – Typické chování s vyšším stupněm vyztužení
- Série B: 8 a 16 trnů (stupeň vyztužení $\rho = 0,4 \text{ ‰}$, resp. $0,8 \text{ ‰}$)

Závěr Přímý test smykové únosnosti

- Rozhraní beton-beton – Série A: 800x800 mm; 4 trny
 - Závislost na kvalitě betonů

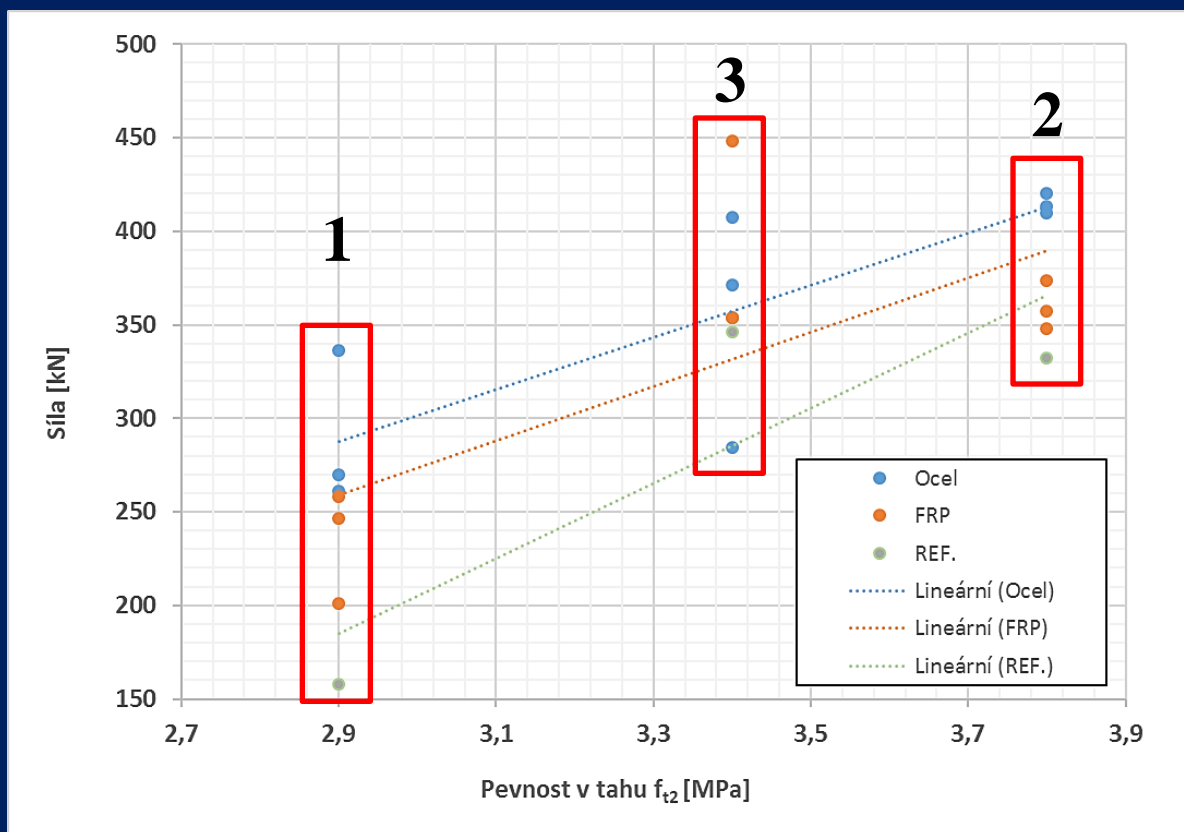

- 1) špatná/špatná kvalita betonu
- 2) špatná/dobrá kvalita betonu
- 3) dobrá/dobrá kvalita betonu

	Kvalita		Pevnost v tlaku		Pevnost v tahu	
1.	Špatná	Špatná	51,5	42,5	3,3	2,9
2.	Špatná	Dobrá	19,5	63,9	1,7	3,8
3.	Dobrá	Dobrá	51,3	53,1	3,3	3,4

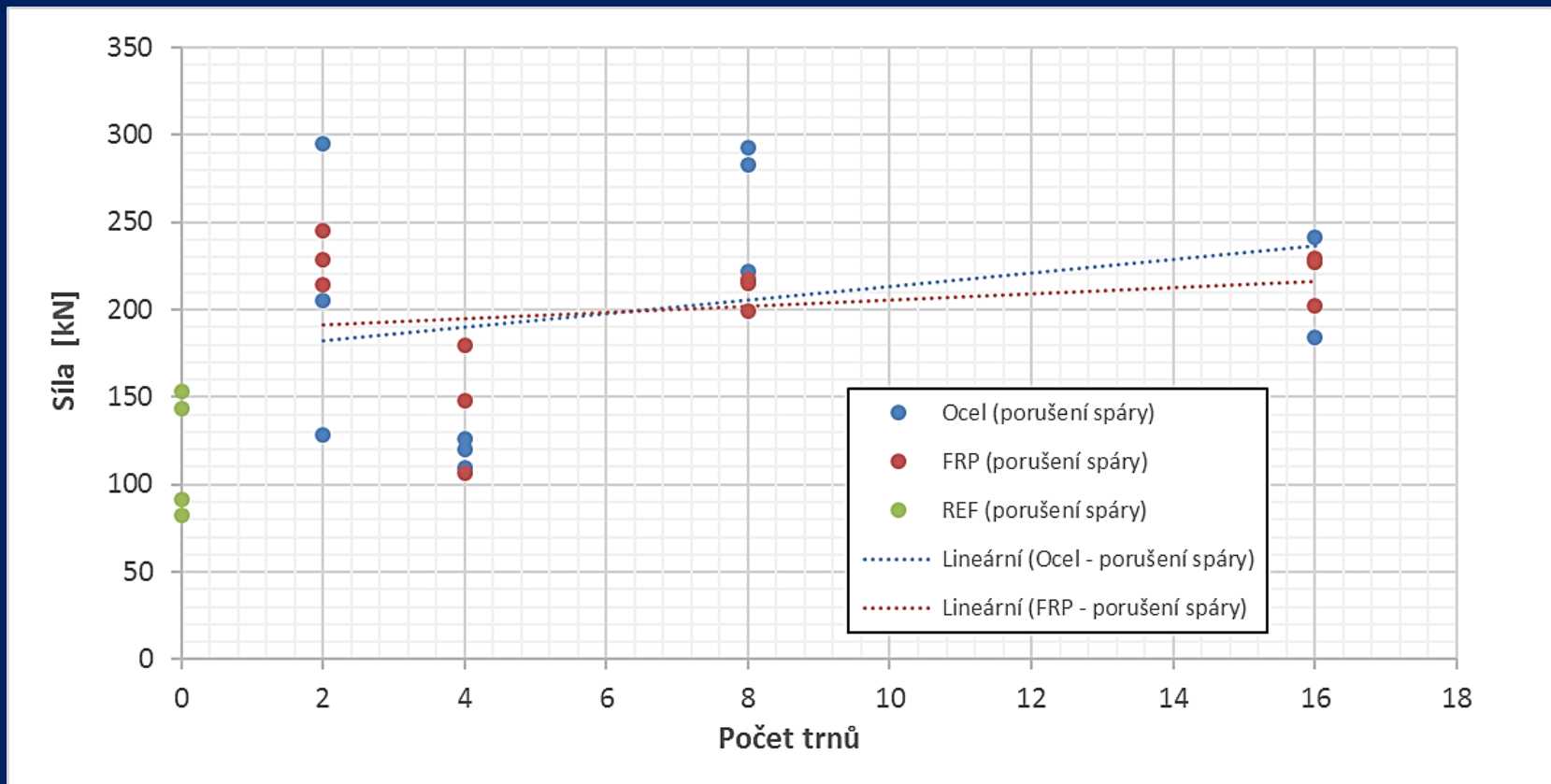
Závěr Přímý test smykové únosnosti

- Rozhraní beton-beton – Série A: 800x800 mm; 4 trny
 - Závislost na tahové pevnosti dodatečného vrstvy betonu f_{ct2}

	Kvalita	Pevnost v tlaku	Pevnost v tahu
1.	Špatná / Špatná	51,5 / 42,5	3,3 / 2,9
2.	Špatná / Dobrá	19,5 / 63,9	1,7 / 3,8
3.	Dobrá / Dobrá	51,3 / 53,1	3,3 / 3,4

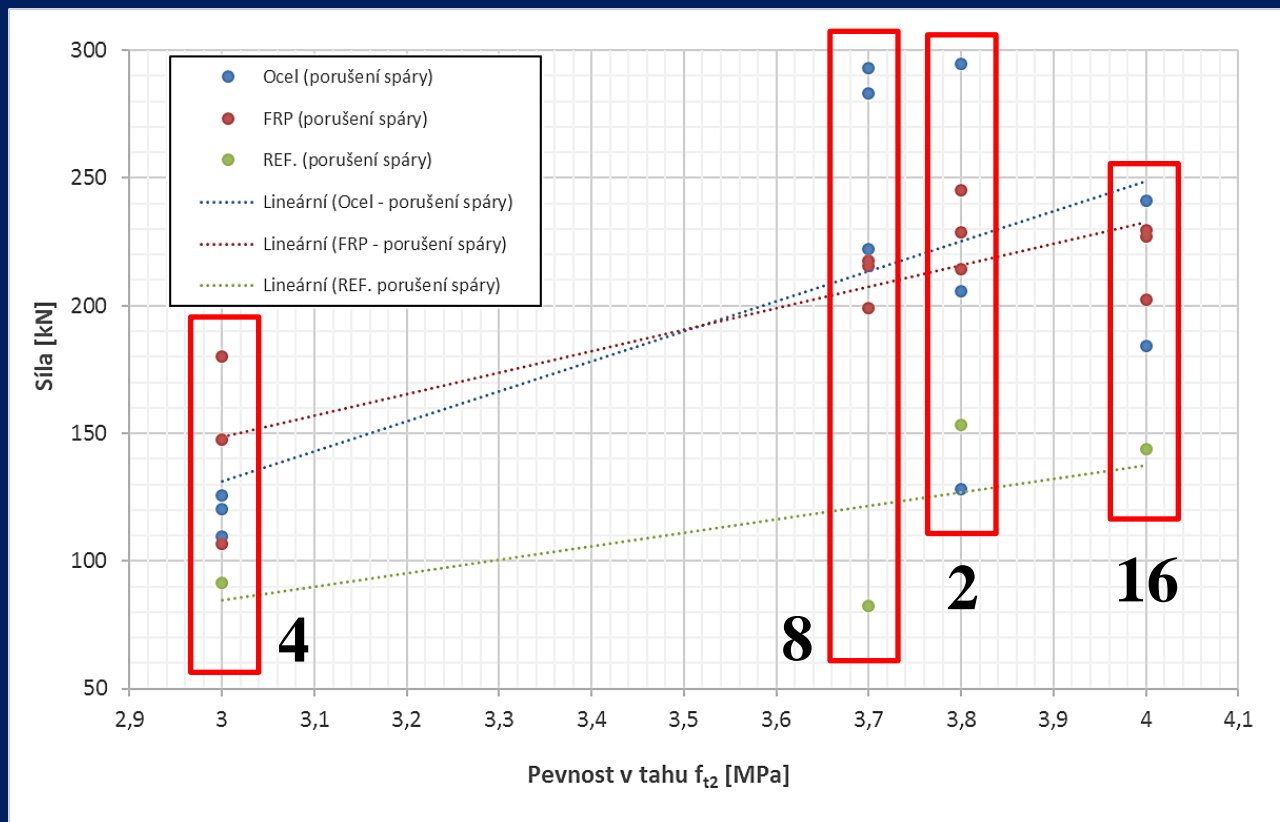
- Rozhraní beton-beton – Série B: 400x400 mm; 2-16 trnů; porušení spáry/rozhraní
 - Závislost na počtu trnů

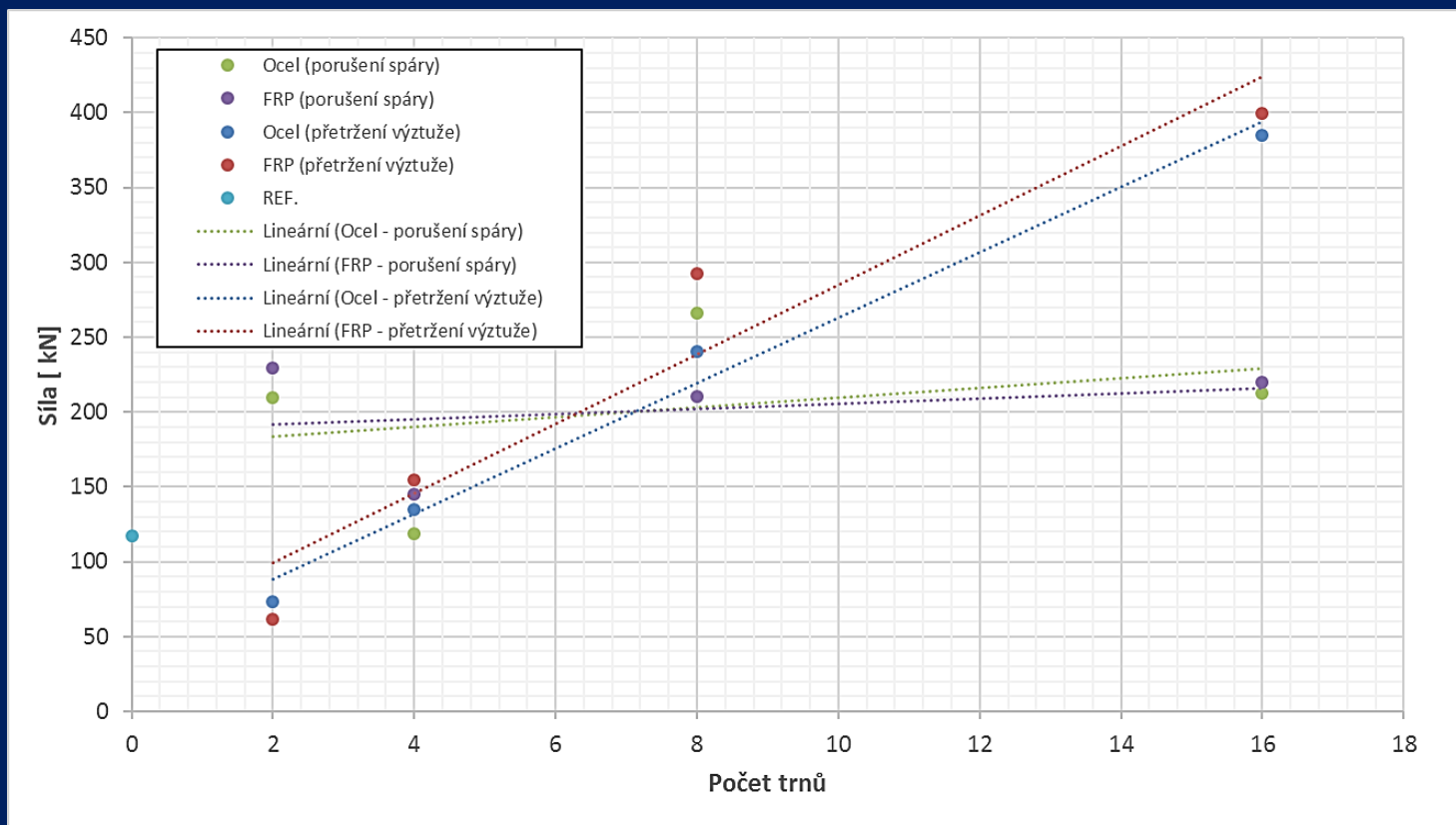
Závěr

Přímý test smykové únosnosti

- Rozhraní beton-beton – Série B: 400x400 mm; 2-16 trnů; porušení spáry/rozhraní
- Závislost na tahové pevnosti dodatečného vrstvy betonu f_{ct2}

- Rozhraní beton-beton – Série B: 400x400 mm; 2-16 trnů; porušení prvku/výztuže
 - Závislost na počtu trnů

- získané výsledky poukazují na relativně dobrý souhlas s návrhovými předpisy,
- vlastnosti přidané vrstvy betonu jsou rozhodující pro smykovou únosnost rozhraní doplnění norem,
- bylo prokázáno podobné chování FRP a ocelové výztuže.

T A
Č R

TA03030851

Sanace tunelů - technologie, materiály a metodické postupy

Praktická aplikace optimalizace – zesílení kolektoru

Petr ŠTĚPÁNEK, Ivailo TERZIJSKI, Martin ZLÁMAL, Jaroslav KADLEC, Ivana LANÍKOVÁ

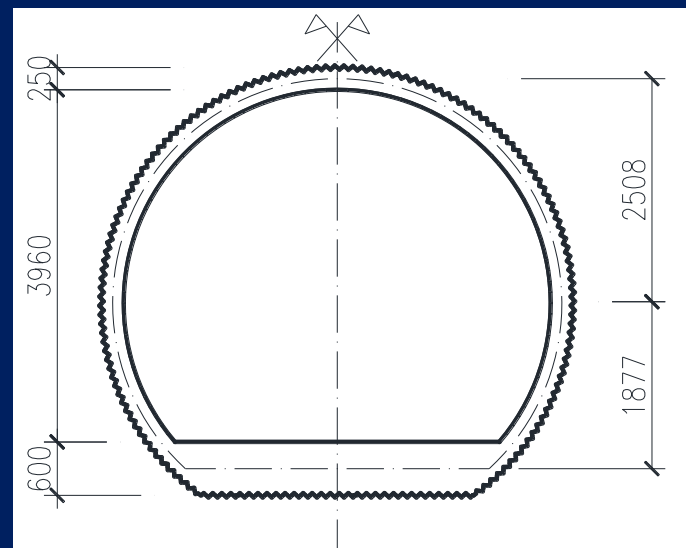
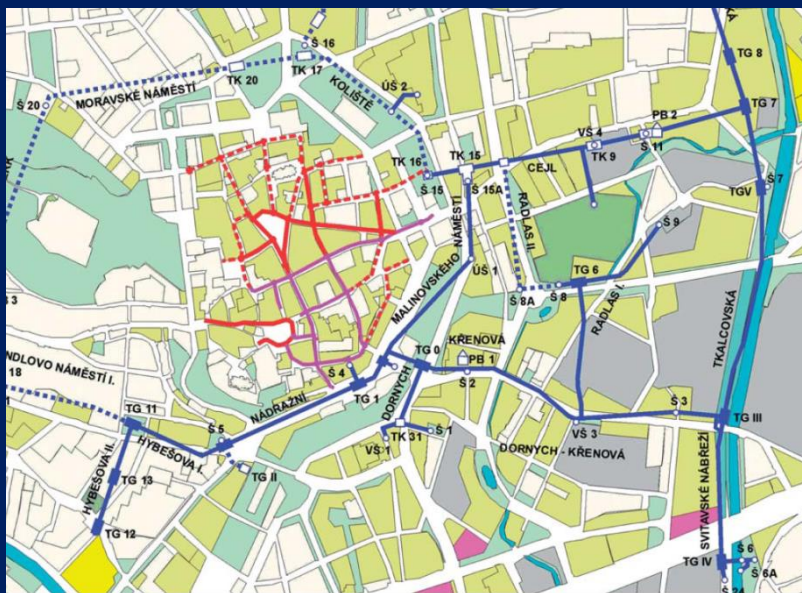
Ústav betonových a zděných konstrukcí, Fakulta stavební Brno

Vlastimil Horák, Jaroslav Lacina

Amberg Engineering

- Primární kolektor Svitavské nábřeží mezi šachtami Š6a a Š24

příčný průřez části tunelu

- Výsledky průzkumů z roku 2014
 - první fáze výstavby 1979 - 1982
 - druhá fáze výstavby 1982 - 1989

Výron vody a bahna v pracovní spáře mezi podlahou a ostěním chodby

Lokální degradace ostění kolektoru

Detail výronů vody kolem konzol

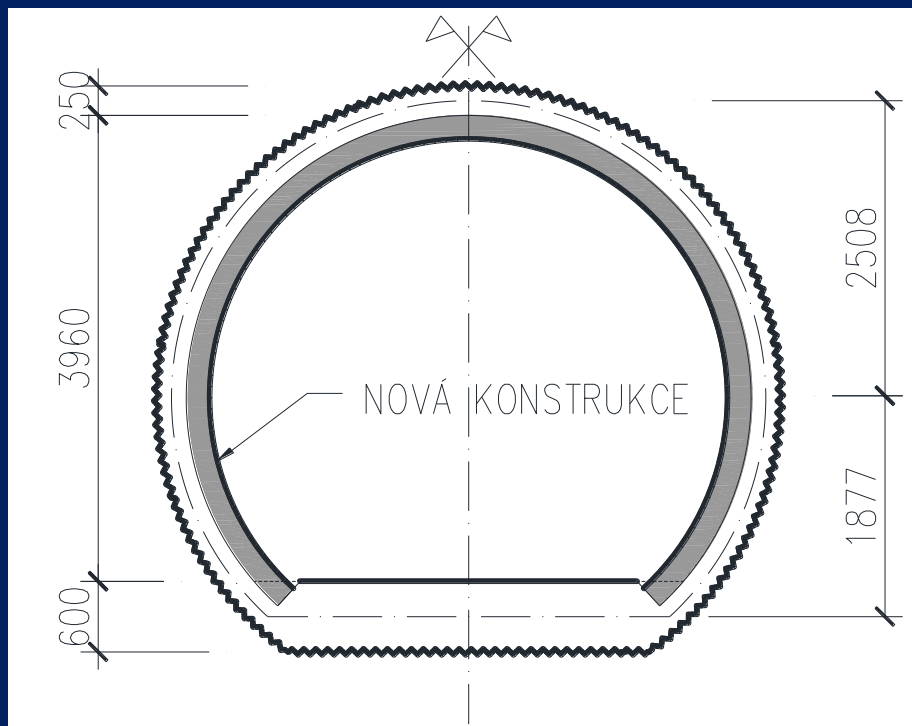
Sít trhlin s výluhy, lokální sanace kolem ocelových konzol

Injektáž paty ostění kolektoru proti průniku podzemní vody

Návrh sanace ostění

Materiál:

Stříkaný beton C25/30

Výztuž B 500 B nebo GFRP výztuž

Tloušťka ostění $h =$

aby cena výstavby byla
minimální

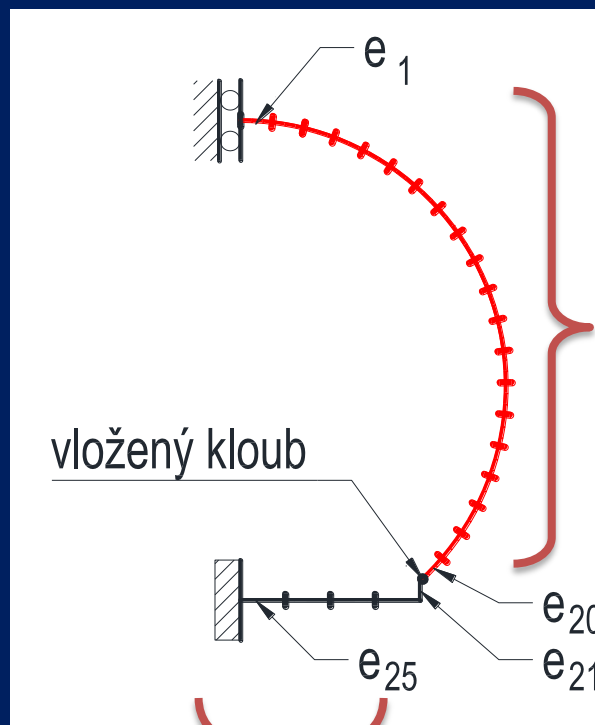
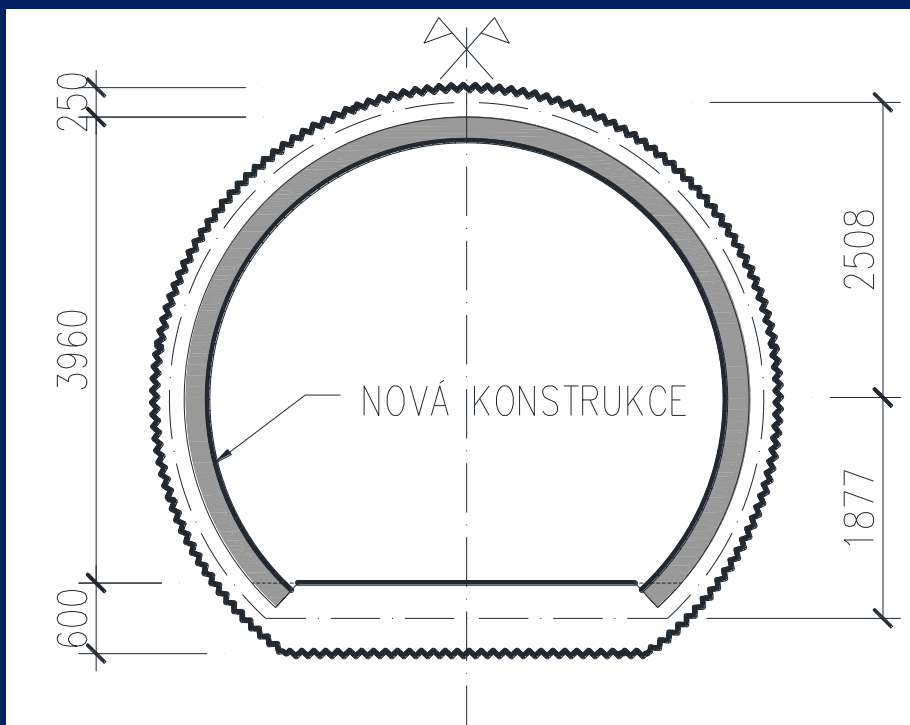

Úloha optimalizace s účelovou
funkcí

$$C = \min$$

a omezujícími podmínkami
uvedenými dále

Diskretizace ostění pro výpočet MKP

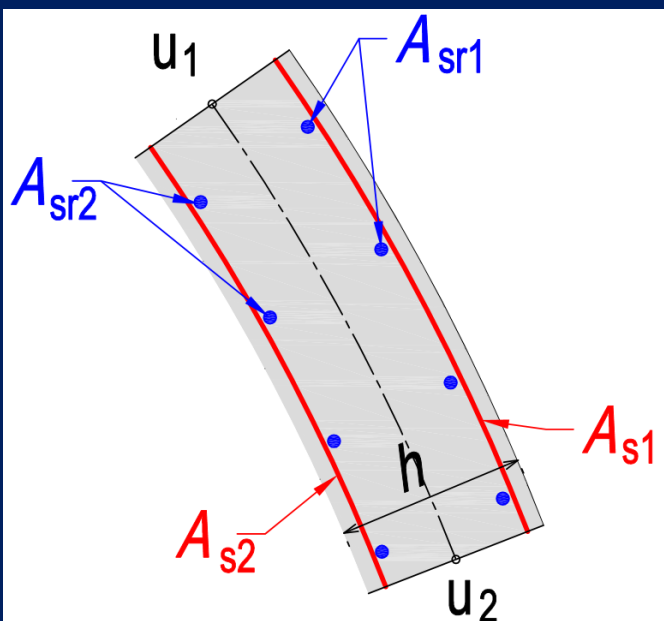

Konečné prvky
 $\{e_1, \dots, e_{20}\}$

Prvky dna $\{e_{21}, \dots, e_{25}\}$
nepodléhající optimalizaci

Optimalizované proměnné

Plochy příčné výztuže

Plochy hlavní výztuže

h_i → tloušťka ostění

$A_{s1,i}, A_{s2,i}$ → plochy hlavní výztuže

$A_{sr1,i}, A_{sr2,i}$ → plochy příčné výztuže

- jsou definované pro každý element e_i pomocí vektoru optimalizovaných proměnných

$$\mathbf{x}_i = \{h_i, A_{s1,i}, A_{s2,i}, A_{sr1,i}, A_{sr2,i}\}^T$$

→ $5 \times 20 = 100$ optimalizovaných proměnných

Omezující podmínky:

➤ MSU

podmínky rovnováhy (MKP) $K_{ULS} \mathbf{u}_{ULS} = \mathbf{F}_{ULS}$

podmínky spolehlivosti $\epsilon_{SE} \leq \epsilon_{SR}$ and $\epsilon_{CE} \geq \epsilon_{CR}$

➤ MSP

podmínky rovnováhy (MKP) $K_{SLS} \mathbf{u}_{SLS} = \mathbf{F}_{SLS}$

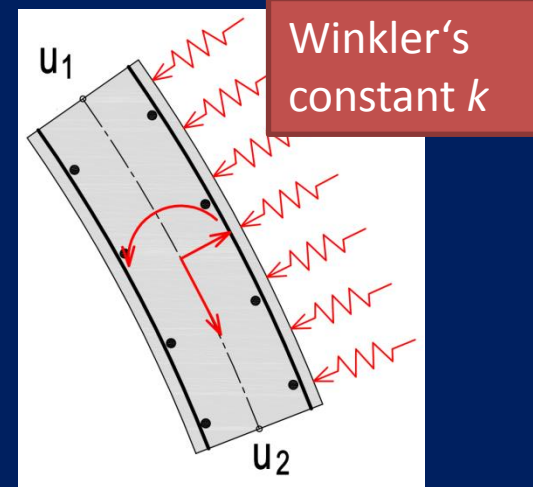
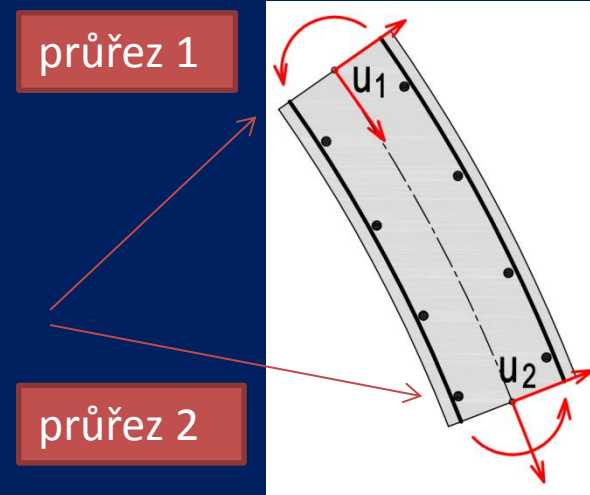
posun, pootočení v uzlu $u_{min} \leq u_{SLS} \leq u_{max}$

$$K_j = K_{B,j} + K_{k,j} \text{ pro } j = ULS, SLS$$

matice ohybových
tuhostí

matice tuhosti podloží
Winkler model

průřez pro
výpočet
tuhosti B s
vlivem trhlin

Omezující podmínky:

➤ konstrukční zásady:

- plocha hlavní výztuže

$$A_{s1}, A_{s2} \geq A_{s,\min}$$

$$A_{s1} + A_{s2} \leq A_{s,\max}$$

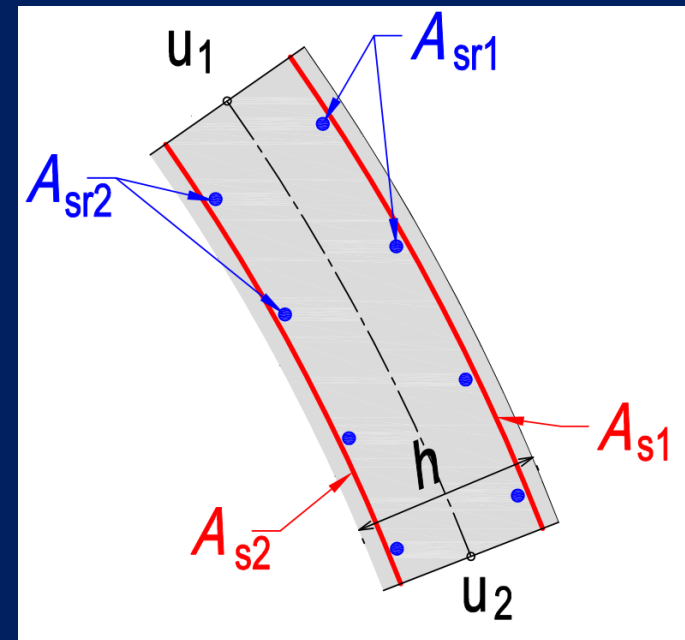
- plocha příčné výztuže

$$A_{sr1}, A_{sr2} \geq A_{sr,\min}$$

$$A_{sri} \geq 0,25A_{s,i}, i = 1, 2$$

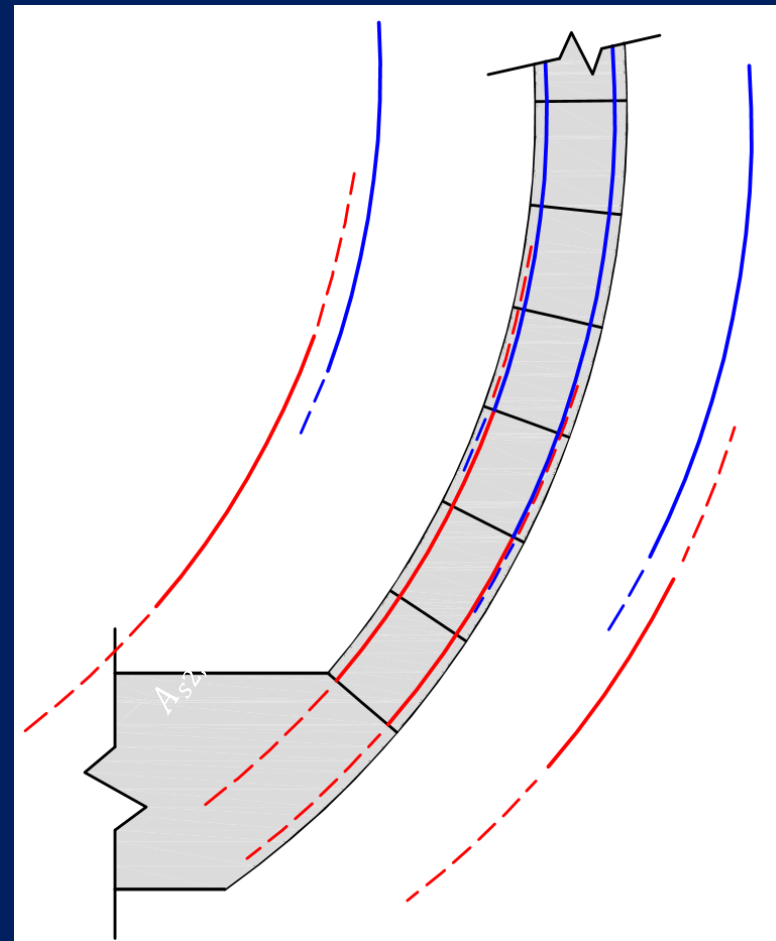
- tloušťka tunelu (požadavky uživatele)

$$h_{\min} \leq h \leq h_{\max}$$

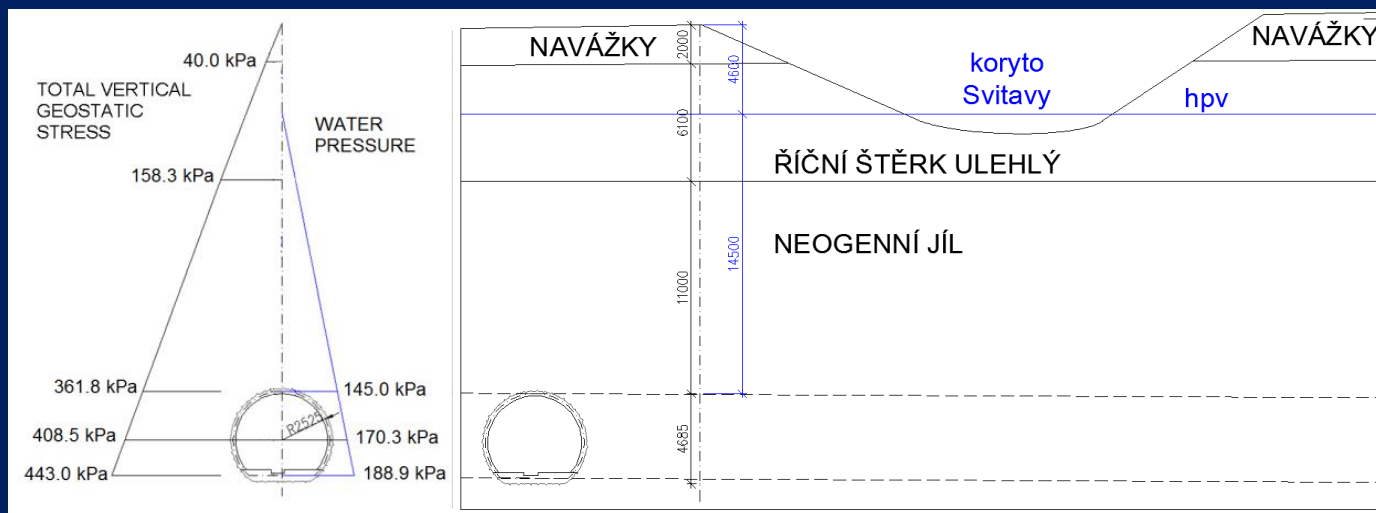

Omezující podmínky:

- další omezující podmínky zadané uživatelem
 - Stejné vyztužení (plochy vyztužení) $A_{s1,i}$, $A_{s2,i}$, vybraných konečných prvků - **vyztužné typy**
 - možnost zohlednit i kotevní délky těchto vyztužných typů v účelové funkci
 - Konstantní tloušťka celého ostění, nebo jen vybraných prvků

Poloha tunelu, zatížení a zatěžovací stavy

Kombinace zatěžovacích stavů	CL1 ¹⁾	CL2 ¹⁾	CL3 ¹⁾	CL4 ¹⁾	CL5 ¹⁾	CL6 ¹⁾	CL13	CL14
Vlastní tíha tunelového ostění	1	1	1	1,35	1,35	1,35	1	1,35
Zemní tlak	1	1	1	1,35	1,35	1,35	0	0
Tlak vody	0,8	1	1,27	0,8	1	1,27	1,27	1,27

¹⁾ pro koeficient zemního tlaku $K_0 = 0,593$, kombinace CL7 až CL12 pro $K_0 = 1,25$

Použité materiály a jejich ceny

➤ Stříkaný beton C25/30

standardní cena cca 10 000,- Kč/m³

minimální cena cca 7 000,- Kč/m³

Betonářská výztuž B500B

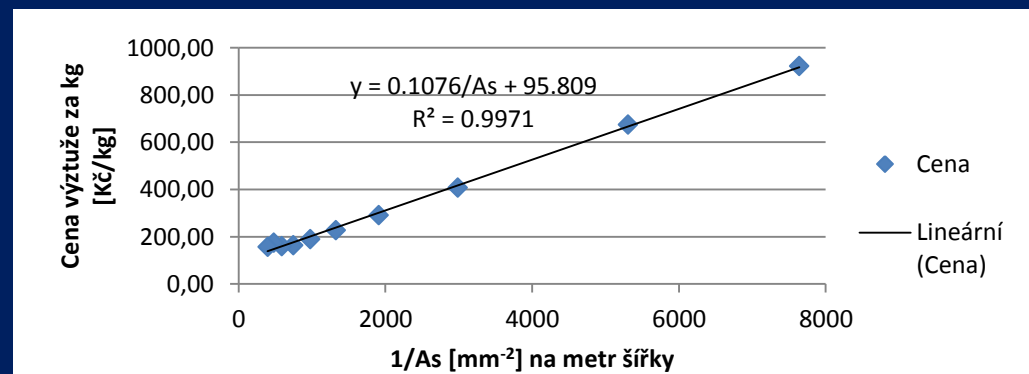
30,- Kč/kg výztuže

Kompozitní výztuž GFRP

- charakteristická hodnota pevnosti v tahu 609 MPa,
- střední hodnota modulu pružnosti 36 GPa,
- charakteristická hodnota mezního poměrného přetvoření 1,73%,
- objemová hmotnost 2100 kg/m³.

Průměr [mm]	5	6	8	10	12	14	16	18	20	22
Cena [Kč/m]	38	40	43	48	54	61	69	85	115	125

Aproximace ceny

Varianty s konstantní výztuží po obvode

Tloušťka ostění a plochy výztuží

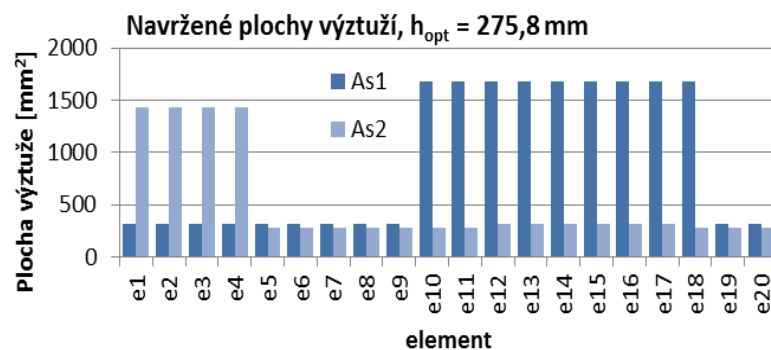
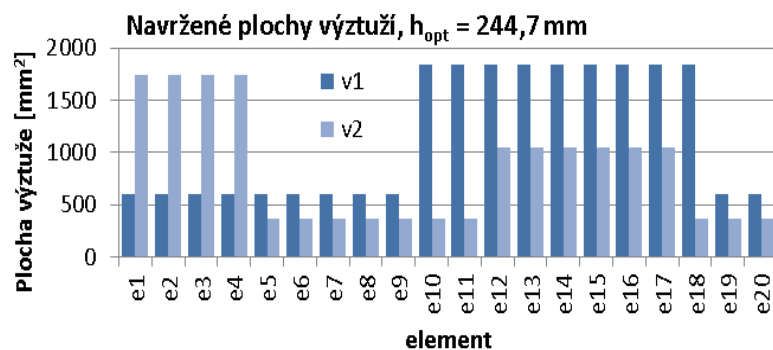
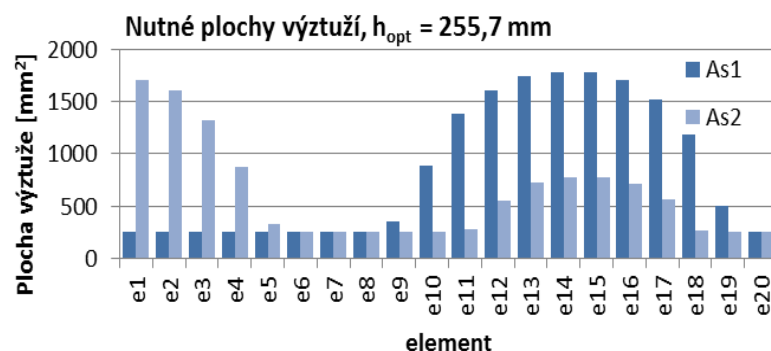
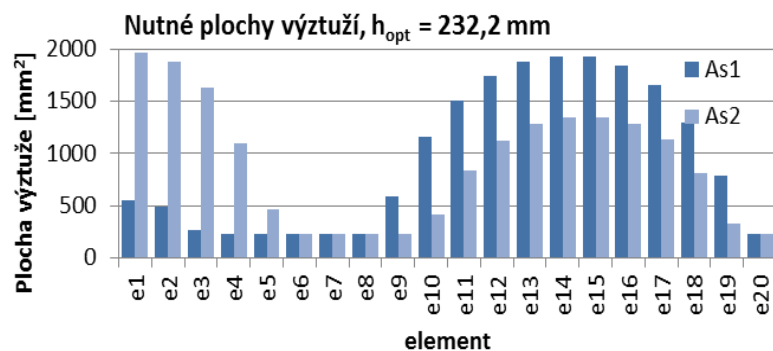
Varianta řešení	'Ocel_10'	'Ocel_7'	'GFRP_10'	'GFRP_7'
Tloušťka ostění [mm]	246	305	367	426
A_{s1} [mm ²]	1656	1084	1553	857
A_{s2} [mm ²]	1584	1111	1700	1234

Ceny

Varianta řešení	'Ocel_10'	'Ocel_7'	'GFRP_10'	'GFRP_7'
Cena za beton	27 153 Kč	23 538 Kč	40 507 Kč	32 890 Kč
Cena za výztuž	16 831 Kč	11 399 Kč	25 154 Kč	19 732 Kč
Cena celkem	43 984 Kč	34 938 Kč	65 661 Kč	52 623 Kč

Poznámka: tloušťka ostění je konstantní

Varianty s více výztužnými typy - ocelová výztuž

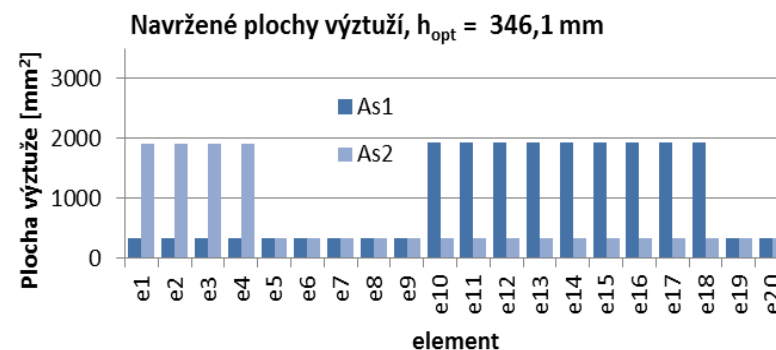
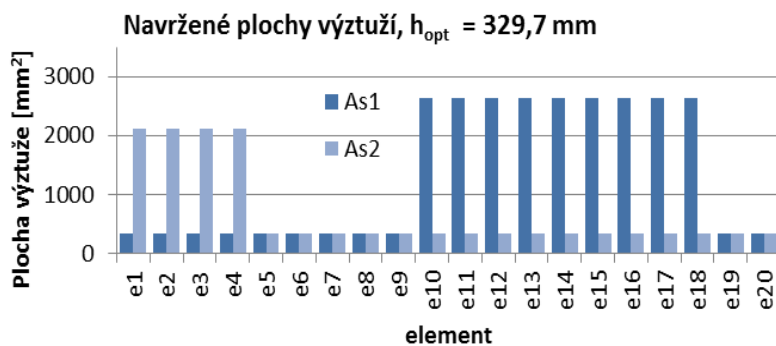
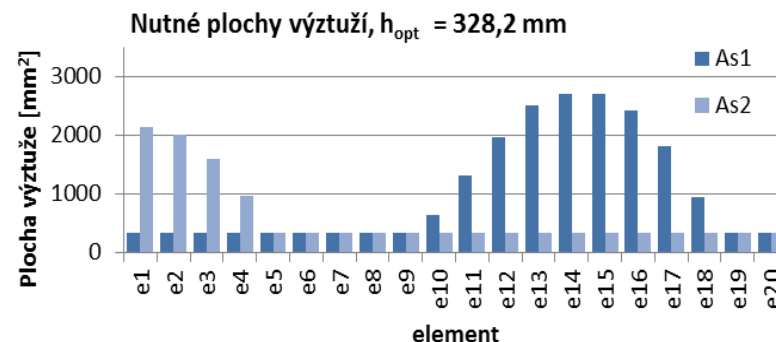
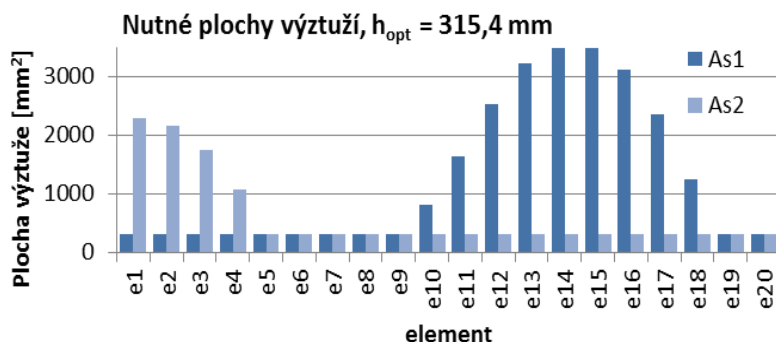

Varianta 'Ocel_10'

Varianta 'Ocel_7'

Poznámka: tloušťka ostění je konstantní

Varianty s více výztužnými typy - GFRP výztuž

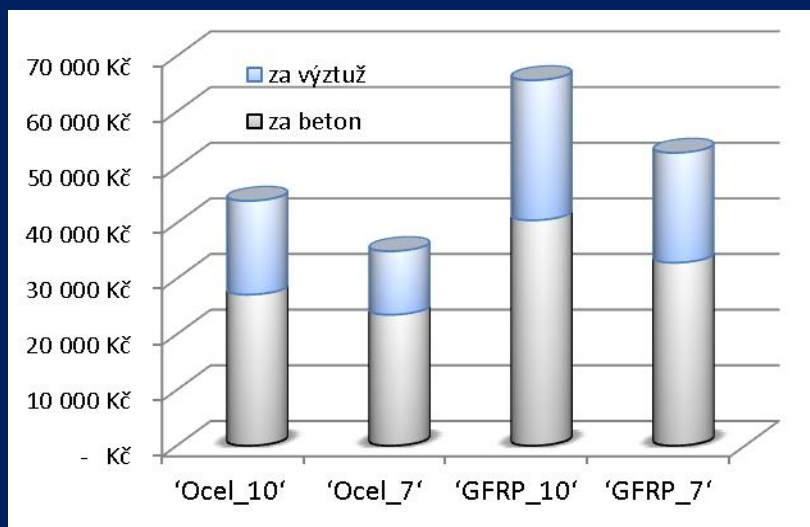
Varianta 'GFRP_10'

Varianta 'GFRP_7'

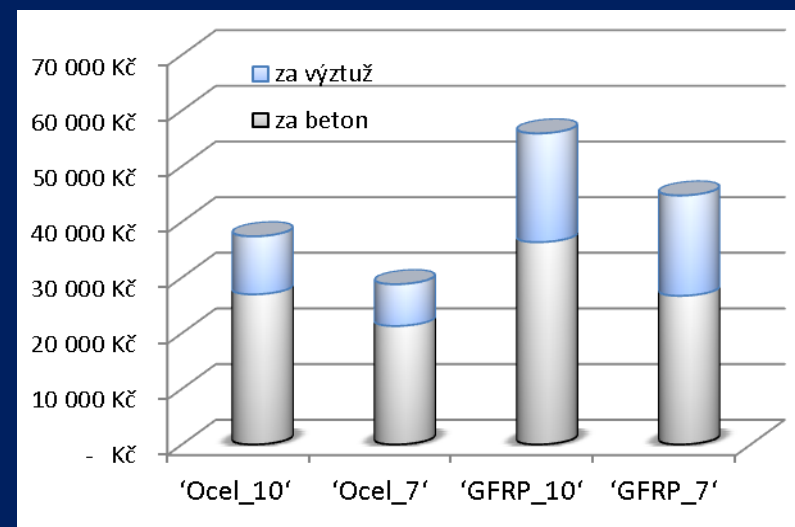
Poznámka: tloušťka ostění je konstantní

Porovnání cen

Varianty s konstantní výztuží po obvodě

Varianty s více výztužnými typy

Varianty způsobu vyztužení

GFRP výztuž

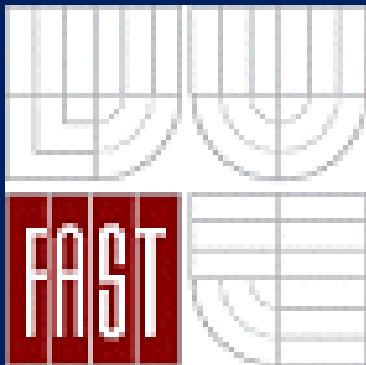
T A
Č R

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování

Příspěvek vznikl za podpory TA ČR, projekt č. TA03030851 – „Sanace tunelů - technologie, materiály a metodické postupy“.

Kontakt

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta stavební
Veveří 331/95
602 00 Brno
Česká republika
email: zlamal.m@fce.vutbr.cz

Děkuji za pozornost